

Utdrag ur: ”Sidas instruktion för bidrag ur anslagsposten Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället”

Inledning

Detta dokument är en sammanfattning av Sidas ” Sidas instruktion för bidrag ur anslagsposten Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället” (Sida, mars 2010; med rättelser juli 2010), vilket reglerar Sidas bidragsgivning inom ramen för anslagsposten Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället. Syftet med sammanfattningen är att föra vidare de delar som Palmecentret anser vara särskilt relevanta för samarbetsorganisationerna som driver projekt med medel från Palmecentret.

Målet med svenskt utvecklingssamarbete

Det övergripande målet för allt svenskt utvecklingssamarbetet skall vara *att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor*. Sida definierar fattigdom som ett tillstånd där människor är berövade möjligheten att bestämma över sitt eget liv och sin framtid. Brist på makt, säkerhet och möjligheter utgör fattigdomens kärna. Fattigdomen är dynamisk, flerdimensionell och kontextspecifik. Allt svenskt utvecklingssamarbete ska utgå ifrån fattiga kvinnors, mäns, flickors och pojkars behov och intressen. Allt utvecklingssamarbete ska också präglas av ett *rättighetsperspektiv*, vilket utgår från FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och innebär att fyra principer ska tillämpas i utvecklingssamarbetet: icke-diskriminering, deltagande, öppenhet och insyn, samt ansvarstagande och -utkrävande.

Det övergripande målet för Sveriges stöd till det civila samhället i utvecklingsländer är *ett livskraftigt och pluralistiskt samhälle i utvecklingsländer som bidrar effektivt, med ett rättighetsbaserat arbete, till minskad fattigdom i alla dess dimensioner*. För att nå målet ska Sida i stödet genom svensk a civilsamhällesorganisationer (CSO) fokusera på det civila samhällets roller som röstbärare och organisatör av tjänster. Centrala komponenter avseende inriktningen på stödet är kapacitetsutveckling, ett rättighetsbaserat arbetssätt, demokratisering och mänskliga rättigheter, samt tydliggörande av stödets bidrag till fattigdomsminskning. Vidare lyfts betydelsen av kontextspecifika analyser av det civila samhällets aktörer och de villkor dessa verkar under. Det läggs stor vikt vid att utvecklingssamarbetet inom området uppnår effektivare stödformer (biståndseffektivitet), t.ex. genom förutsägbarhet, givarharmonisering, anpassning till samarbetspartners system och rutiner för planering, uppföljning och rapportering, samt en ökad kärn- och programstöd till lokala samarbetspartner.

Detta leder till två mål för CSO-strategin¹:

1. Stärkt kapacitet hos aktörer i det civila samhället i utvecklingsländer att arbeta rättighetsbaserat i sina roller som röstbärare och organisatör av tjänster.
2. Stärkt demokratisering och ökad respekt för fattiga och diskriminerade människors mänskliga rättigheter.

Samarbetets aktörer och deras ansvar

Grundläggande förutsättningar för allt stöd inom anslagsposten är att utvecklingssamarbetet är avgränsat till utvecklingsländer i enlighet med OECD-DAC:s klassificering, att utvecklingssamarbetet genomförs av CSO, och att samarbetets parter arbetar för en

¹ Policyn ”Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället 2010-2014”

samhällsutveckling på demokratisk grund samt utgår från alla människors lika värde och rättigheter såsom uttryckt i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Hörnstenen i det utvecklingssamarbete som erhåller bidrag från anslagsposten är att det finns lokala samarbetspartner i utvecklingsländer, som är avtalspart med svensk CSO, eller internationell CSO med vilken en svensk organisation har ett avtalsförhållande. Alla insatser som erhåller stöd från Sida ska utgå ifrån lokala samarbetspartners definierade behov och prioriteringar.

Generella krav på ramorganisationen

Sidas stöd till svenska CSO genom denna anslagspost utgör ett statligt bidrag till verksamhet inom de givna ramar som anges i CSO-strategin och sker på organisationernas eget initiativ och ansvar. Ramorganisationerna ansvarar för att stödet från Sida används i enlighet med de krav och villkor samt ingångna avtal, och att dessa krav och villkor efterlevs i efterföljande led. Vidare ansvarar ramorganisationen för att planera, följa upp och utvärdera det utvecklingssamarbete den bedriver. Sidas samarbete med ramorganisationer bygger på förutsägbarhet och långsiktighet. Avtal om rambidrag omfattar i normalfallet en treårsperiod med en påföljande ettårig förlängd finansieringsperiod.

Om ramorganisationen vidarebefordrar bidrag inom sin egen krets (t.ex. medlemsorganisationer) ansvarar de i relation till den bidragsmottagande organisationen för: kvalitetssäkring av användningen av Sida-bidraget, rådgivning, kapacitetsutveckling och kommunikation. I de fall ramorganisationen samarbetar inom en internationell organisatorisk struktur ansvarar ramorganisationen för att säkerställa och dokumentera att den internationella organisationens utvecklingssamarbete med direkt koppling till bidraget från anslagsposten bedrivs i enlighet med de grundläggande principerna för det svenska utvecklingssamarbetet och ingångna avtal med Sida.

Egeninsats

Svensk CSO som får bidrag från denna anslagspost för sitt utvecklingssamarbete ska finansiera en del av intäkterna med egna medel. Denna egeninsats är att se som ett uttryck för den svenska organisationens prioriteringar och förmåga att mobilisera ett engagemang för sitt utvecklingssamarbete. Miniminivån på egeninsats fastställs av regeringen och är för 2011 tio procent.

Egeninsatsen ska utgöras av kontanta medel insamlade i Sverige; exempelvis gåvor från allmänheten, företag, organisationer, samfund samt sponsring. Till insamlade medel räknas även medlemsavgifter, testamentsgåvor, donationer, lotteriintäkter samt intäkter från försäljning av varor och insamlade medel med gåvobevis. Bidrag från utlandet eller medel som kommer från andra offentliga bidrag i Sverige kan inte utgöra egeninsats. Värdet av eget eller insamlat material kan inte räknas som del av egeninsatsen. Intäkt från försäljning av tjänster samt värdet av organisationens eget arbete kan heller inte utgöra del av egeninsatsen.

Sida ser positivt på delfinansiering från lokala samarbetspartner i utvecklingsländer och betraktar detta som en naturlig del av samarbetet. Sådan delfinansiering kan emellertid inte räknas som egeninsats.

Bidrag från Sida kombinerade med bidrag från Europeiska Kommissionen

Sida kan ge bidrag till egeninsatsen till svensk CSO som av Europeiska Kommissionen erhåller finansiering för utvecklingsinsatser, så att organisationens egeninsats inte behöver överstiga den nivå som gäller för anslagsposten.

[Skriv text]

Denna kompletterande finansiering för egeninsats kan erhållas för utvecklingssamarbete som Sida bedömer bidrar till genomförandet av CSO-strategin. Sidas avtalspart är i dessa fall ramorganisation. Sida utgår i sin bedömning från Europeiska Kommissionens bedömning samt ansöknings- och rapporteringsformat.

Regler för olika kostnadstyper

Ramorganisationen ansvarar för att säkerställa att dess utvecklingssamarbete, inklusive administration, är kostnadseffektivt samt att Sidas finansiella bidrag i så hög utsträckning som möjligt kanaliseras till verksamhet i utvecklingsländer. Sida bedömer varje ramorganisationens kapacitet att säkerställa detta. Ramorganisationen ska ha regler och beräkningsunderlag för hur dess olika typer av kostnader klassificeras. Kostnader ska redovisas där de uppstår.

Nedan presenteras Sidas regler avseende finansiering av olika kostnadstyper.

1. Verksamhetskostnader - en kostnad som är direkt relaterad till utvecklingssamarbetet är att klassificera som en *verksamhetskostnad*. Även kostnader för revision av insatser ingår här. Verksamhetskostnad ska fördelas mellan lokal samarbetspartner, internationell organisation (i förekommande fall), svensk CSO och ramorganisation.
2. *Administrationskostnader* är kostnader som uppstår för att hantera bidraget från Sida, t.ex. kostnader för att ta fram ansökan och rapportering, löpande uppföljning samt årlig revision av det totala bidraget från Sida. För dessa administrationskostnader beviljar Sida ett bidrag i form av en schablon om 8 % *inkluderat* i det totala Sidabidraget till ramorganisationen. Vidareförmedlande ramorganisation ska till Sida ange hur stor andel av administrationsbidraget som vidareförmedlas till dess svenska medlemsorganisationer eller motsvarande. Administrationsbidraget är befriat från egeninsats.

För den vidareförmedlande ramorganisationens eventuella egna verksamhet definieras och beräknas administrationsbidraget enligt punkterna ovan.

Begränsningar avseende vissa kostnadstyper

Generellt gäller att kostnader som bidrar till verksamhetens genomförande kan finansieras med Sidas bidrag. Inom nedanstående områden finns emellertid vissa begränsningar.

Avseende *investeringar* kan bidrag för inköp av kapitalkrävande utrustning medges under förutsättning att sådana investeringar inte är huvudändamålet med insatsen. Det ska dokumenteras hur utrustningen ska användas/avyttras efter insatsens slut. Bidrag för inköp av fastigheter, tomtmark och byggnader beviljas inte.

Anslagsposten finansierar program och insatser som bygger på etablerade relationer och samarbeten mellan svenska CSO och lokala samarbetspartner. Bidrag från anslagsposten beviljas därmed inte för att finansiera *fact finding*-resor eller initiativ för att hitta nya samarbetspartner.

Ramorganisationens ansökan

Presentation och förklaring av ramorganisationens resultatmodell samt system för planering och genomförande, inklusive uppföljning, riskhantering och utvärdering ska ingå. Referenser till lärdomar och förändringar i relation till tidigare avtalsperiod avseende mål och inriktning bör inkluderas. En sammanställning av uppsatta mål och förväntade resultat ska även biläggas ansökan i form av matris eller motsvarande.

[Skriv text]

En redogörelse för i vilka former utvecklingssamarbetet sker med fokus på lokala samarbetspartner i utvecklingsländer samt, med utgångspunkt i det civila samhällets olika roller, ett tydliggörande av vilka huvudsakliga strategier som tillämpas för att uppnå de uppsatta målen.

Programnivå

Oavsett disposition, ska informationen om varje program presenteras separat och innefatta följande komponenter: Integrerad analys av fattigdomssituationen inom programmets räckvidd samt redogörelse för primär målgrupp (rättighetsinnehavare), ansvarshavare och andra aktörer med relevans för måluppfyllelsen; geografisk avgränsning; utvecklingsmål och program mål/förväntade resultat på effektnivå, samt indikatorer för måluppfyllelse som utgår ifrån nuvarande situation; lokala samarbetspartner och bakomliggande organisationsbedömning av dessa; analys av identifierade risker och planerad hantering av dessa; bärkraftighet inklusive planer för utfasning av finansiellt stöd, med fokus på hållbara effekter hos målgruppen; situation och eventuella planerade förändringar inom programmet avseende tillämpande av principerna för biståndseffektivitet (t.ex. anpassning till lokala samarbetspartners system och rutiner, harmonisering av krav och samordning med andra givare, andel programstöd och/eller kärnstöd); och budget.

Insatsnivå

De insatser (projekt eller andra former av stöd, t.ex. kärnstöd) som ingår i ett program ska presenteras i ansökan. Presentationen av varje insats ska som minimum innehålla uppgifter om geografisk avgränsning och/eller tematisk inriktning, lokal(a) samarbetspartner samt total budget. Sida ska även *på begäran* kunna erhålla information på insatsnivå avseende mål/förväntade resultat och indikatorer för måluppfyllelse, analys av samarbetspartners kapacitet/organisationsbedömning, riskanalys, samarbetspartners finansiella stöd från andra givare samt detaljerad budget.

I det fall ramorganisationen inte bedriver sitt utvecklingssamarbete i program enligt Sidas definition, ska utöver vad som anges ovan information om mål/förväntade resultat samt sammanfattad riskanalys *per insats* ingå i ansökan till Sida.

Redovisning av insatser

De insatser som ingått i respektive program ska redovisas i rapporten. Redovisningen av varje insats ska som minimum innehålla uppgifter om lokala samarbetspartner, geografisk avgränsning och/eller tematisk inriktning samt total budget. Sida ska även *på begäran* kunna erhålla information på insatsnivå avseende rapportering om uppnådda resultat, genomförda aktiviteter, lokala samarbetspartners finansiella stöd från andra givare, revision samt detaljerad finansiell redovisning.

För ramorganisation vars utvecklingssamarbete inte sker i program enligt Sidas definition, ska redovisningen för respektive insats som minimum även inkludera en kortfattad presentation av uppnådda resultat på effektnivå (outcome).

Vidareförmedlande ramorganisation ska utöver ovan i sin rapportering inkludera en sammanfattande bedömning av mottagna rapporter från sina svenska medlemsorganisationer eller motsvarande. Därutöver ska finansiellt utfall per tematiskt område/program, region och land, samt per mottagande svensk CSO redovisas i relation till ansökans budget.

Finansiell rapportering ska ske *årligen* hos ramorganisationen och hos bidragsmottagande organisationer i efterföljande led i enlighet med vad som anges nedan. Ramorganisationen är ansvarig för att Sidas riktlinjer för finansiell rapportering såsom angivna nedan, förs vidare till bidragsmottagande organisationer i efterföljande led, och ska intyga att Sidas krav har inkluderats i underliggande avtal. Eventuella brister i avtalsefterlevnaden ska rapporteras till Sida.

Ledningen/styrelsen för ramorganisationen och ledningen/styrelsen för respektive bidragsmottagande organisation i efterföljande led ansvarar för rapporteringen. I den finansiella rapporten ska utfallet jämföras med avtalad budget för aktuell rapporteringsperiod. Det ska även finnas kolumner för ackumulerat utfall och avtalad budget. Det ska framgå av noterna i den finansiella rapporten vilken redovisningsprincip som används (kontantprincipen eller bokföringsmässiga grunder) samt eventuella avvikelser från gängse redovisningsprinciper.

I de fall det förekommer lönekostnader ska det framgå av noterna vilken princip som används för fördelning av lönekostnader. Om arbetstid debiteras ett program/insats ska det finnas tillförlitliga rutiner som möjliggör uppföljning och revision. Lönekostnader ska bokföras löpande under programmets/insatsens genomförande för att främja god uppföljning.

Rapporterade kostnader ska kunna härledas från bokföringen och det ska finnas kompletta underlag (kvitton/fakturor) som verifierar kostnaderna inom alla program/projekt. Ränterintäkter för ramorganisationen och för bidragsmottagande organisationer i efterföljande led ska redovisas årligen i den finansiella rapporten.

Finansiell rapport ska skrivas under av ledningen/styrelsen för ramorganisationen och av ledningen/styrelsen för respektive bidragsmottagande organisation i efterföljande led. I den finansiella rapporten ska ramorganisationen och organisationer i efterföljande led redovisa hur mycket som har förmedlats vidare till andra parter. Ramorganisationen och respektive bidragsmottagande organisation i efterföljande led ska intyga att samtliga medel som förmedlats vidare har varit föremål för revision och att organisationen har agerat på den information som framkommit i revisionsrapporteringen. Väsentliga brister ska framgå i ramorganisationens rapportering till Sida. Ramorganisationen och bidragsmottagande organisationer i efterföljande led ska följa nationella redovisnings- och skatteregler.

Ramorganisationen och bidragsmottagande organisationer i efterföljande led ska årligen ta fram en rapport som ska innehålla en riskanalys avseende utvecklingssamarbetet. Rapporten ska ha en struktur som skiljer på olika typer av risker såsom finansiell risk. De risker som identifieras ska värderas och det ska finnas en uppföljningsbar plan samt beslut om hur riskerna ska hanteras.

Revisors rapportering och årsredovisning

Ramorganisationens och bidragsmottagande organisationers årliga finansiella rapport ska granskas av revisorn i respektive led enligt de regler som stipuleras i avtalet mellan Sida och ramorganisationen. Revisorns rapportering ska bifogas den finansiella rapporten. I tillägg till den finansiella rapporten ska ramorganisationen till Sida inkomma med årsredovisning inklusive balans- och resultaträkning. Övriga intäkter från Sidas olika anslagsposter ska specificeras, antingen separat eller i årsredovisningen.